

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 1-сі

«БЕКІТЕМІН»
 Басқарма Төрағасы – Ректор м.а.
 Л. Шалабаева
 «30» 10 2025 ж.

2025-2026 оқу жылына «6В11102 – Халықаралық және ішкі туризм»
 білім беру бағдарламасының

**ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БОЙЫНША КЕШЕНДІ
 ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ**

(Туризм негіздері, Tourism Management, Geography of International Tourism)
 2023 жылғы қабылдау үшін

Түркістан, 2025

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе
 ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

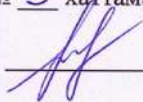
Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі		Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 2-сі

Кешенді емтихан бағдарламасы (Туризм негіздері, Tourism Management, Geography of International Tourism) «6В11102 – Халықаралық және ішкі туризм» білім беру бағдарламасының негізінде құрастырылған.

Кешенді емтихан бағдарламасы «Туризм» мектебінің мәжілісінде қаралған.
«23» 10 _____ 2025 ж., № 3 хаттама

Мектеп директоры _____ С.Нахипбекова

Кешенді емтихан бағдарламасы Оқу-әдістемелік кеңес мәжілісінде қаралған.
«24» 10 _____ 2025 ж., № 3 хаттама

Оқу-әдістемелік кеңес төрайымы _____ Л.Шалабаева

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 <small>INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY</small>	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 3-сі

МАЗМҰНЫ

1. Кешенді емтиханның мақсаты	4
2. Кешенді емтиханды өткізу тәртібі	4
3. Білім алушының білімін бағалау критерийлері мен көрсеткіштері	5
4. Кешенді емтиханға ұсынылған пәндер тізімі	8
5. Кешенді емтихан өткізілетін пәндердің мазмұны	8
5.1 Туризм негіздері	8
5.2 Tourism Management	12
5.3 Geography of International Tourism	15
6. Кешенді емтихан сұрақтары	18
7. Ұсынылатын әдебиеттер	22

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 4-сі

1. КЕШЕНДІ ЕМТИХАННЫҢ МАҚСАТЫ

«6В11102 – Халықаралық және ішкі туризм» білім беру бағдарламасы бойынша кешенді емтиханның мақсаты түлектердің дайындық деңгейінің жоғары білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының талаптарына сәйкестігін анықтау болып табылады. Сонымен бірге түлектің теориялық білімі мен практикалық дағдылары білім беру бағдарламасына сәйкес тексеріледі.

Кешенді емтихан бітірушілердің қорытынды аттестаттауы болып табылады.

Қорытынды аттестаттаудың мақсаты жоғары білімнің білім беру бағдарламасын зерделеу аяқталғаннан кейін қол жеткізілген оқыту нәтижелерін бағалау.

2. КЕШЕНДІ ЕМТИХАНДЫ ӨТКІЗУ ТӘРТІБІ

Кешенді (пәнаралық) қорытынды аттестаттау емтиханы академиялық күнтізбеге сәйкес өткізіледі. Толық оқу курсы аяқтаған (кем дегенде 240 кредит игерілген) және оқу жоспарында қарастырылған барлық сертификаттау сынақтарынан сәтті өткен білім алушылар емтиханға жіберіледі.

Білім беру бағдарламасына арналған кешенді емтиханды аттестаттау комиссиясы (АК) басқарады. АК төрағасы мен комиссия құрамын Басқарма Төрағасы – Ректор бекітеді.

Білім беру бағдарламасындағы кешенді (пәнаралық) емтихан бағдарламасы білім алушыларға емтиханның өткізілетін күніне дейін бір айдан кешіктірілмей беріледі.

Білім алушының АК-ға берген жауаптарын талқылау және қорытынды бағалау жабық мәжілісте, қорытынды баға - баллдық-рейтингтік мәнде анықталады (кесте). Білім беру бағдарламасындағы кешенді (пәнаралық) емтиханның нәтижелері білім алушыларға АК-ның жабық мәжілісінен кейін дереу жеткізіледі.

Қорытынды аттестацияда «қанағаттанарлықсыз» баға алған білім алушы оқудан шығарылады. Қорытынды аттестациядан келесі оқу жылы қайтадан өтуге рұқсат беріледі.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 5-сі

3. БІЛІМ АЛУШЫНЫҢ БІЛІМІН БАҒАЛАУ КРИТЕРИЙЛЕРІ МЕН КӨРСЕТКІШТЕРІ

№	Әріптік жүйедегі бағалау	Сандық эквивалент бойынша	% -дық мазмұны	Дәстүрлі жүйедегі бағалау	Бағалау критерийлерінің көрсеткіштері
1	2	3	4	5	6
1	A	4,0	95-100	өте жақсы	1. Қазіргі теорияны ескере отырып, материалды толық әрі дұрыс баяндайды; 2. Теориялық білімді практикамен байланыстырады; 3. Терминологияны еркін меңгерген; 4. Себеп-салдарлық байланыс орнатады; 5. Болжам жасай алады; 6. Қосымша сұрақтарға сенімді жауап береді.
2	A-	3,67	90-94		1. Қазіргі теорияны ескере отырып, материалды дұрыс баяндайды; 2. Жауаптарын толық айтады, өз бетінше қорытынды жасап, жалпылай алады; 3. Терминологияны жақсы меңгерген; 4. Себеп-салдарлық байланыс орнатады; 5. Қосымша сұрақтарға толық жауап береді.
3	B+	3,33	85-89	жақсы	1. Материалды жақсы жеткізеді; 2. Жауаптарды толық айтады, өз бетінше қорытынды жасап, жалпылай алады; 3. Терминологияны меңгерген; 4. Логикалық ойлау жүйесіне ие. 5. Қосымша сұрақтарға жауап береді.
4	B	3,0	80-84		1. Негізгі материалды біледі; 2. Дәлелді мысалдар келтіреді; 3. Жалпылау мен қорытынды жасайды; 4. Терминология мен баяндау логикасында дәлсіздіктерге жол береді; 5. Қосымша сұрақтарға жауап береді.
5	B-	2,67	75-79		1. Негізгі материалды біледі, бірақ жауабы жүйесіз және логикасыз; 2. Терминдерді қолдануда дәлсіздіктерге жол береді; 3. Қосымша сұрақтарға жауап беру кезінде қателіктер жібереді.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 6-сі

6	C+	2,33	70-74	қанағаттанарлық	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тек теориялық білім негіздері бар; 2. Қорытынды жасауды және жалпылауды білмейді; 3. Терминологияны қолдана алмайды; 4. Қосымша және нақтылау сұрақтарына жауап береді.
7	C	2,0	65-69		<ol style="list-style-type: none"> 1. Негізгі материалды толық меңгермеген; 2. Логикалық ойлау жүйесіне ие емес; 3. Жауабы қысқа; 4. Қосымша сұрақтарға толық жауап бермейді.
8	C-	1,67	60-64		<ol style="list-style-type: none"> 1. Негізгі материалды толық меңгермеген; 2. Дәлсіздіктер жібереді, қорытынды мен жалпылау жасай алмайды; 3. Логикалық ойлау жүйесіне ие емес; 4. Қосымша сұрақтарға жауап берудегі қателіктері бар.
9	D+	1,33	55-59		<ol style="list-style-type: none"> 1. Материалдың едәуір бөлігін білмейді; 2. Материалды нашар меңгерген; 3. Сұраққа жауап беру логикасын білмейді; 4. Қосымша сұрақтарға жауап беруде қиналады.
10	D	1,0	50-54		<ol style="list-style-type: none"> 1. Теория негіздерін білу және түсінуде елеулі дәлсіздіктер жібереді, түсінігінің үстірттігі материалды толық ұғынуға кедергі келтіреді, бірақ оқытушының жетелеуші сұрақтарының көмегімен дұрыс қорытынды жасай алады.
11	FX	0,5	25-49	қанағаттанарлықсыз	<ol style="list-style-type: none"> 1. Білімі жүйесіз, материалдың мәнін түсінбей баяндайды; 2. Комиссия мүшелерінің қосымша сұрақтарына жауап бере алмайды.
12	F	0,0	0-24		<ol style="list-style-type: none"> 1. Білім алушы өзінің теориялық және практикалық білімі мен дағдыларын нөлдік деңгейде көрсетті және қателіктерін түзете алмайтындығын байқатты.

3. CRITERIA AND INDICATORS FOR ASSESSING STUDENT KNOWLEDGE

№	Letter Grade	Numeric Equivalent	Percentage Content (%)	Traditional Grade	Indicators of assessment criteria
1	2	3	4	5	6

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 7-сі

1	A	4,0	95-100	Very good	<ol style="list-style-type: none"> 1. Presents the material fully and accurately, taking into account modern theory; 2. Connects theoretical knowledge with practical application; 3. Demonstrates a confident command of terminology; 4. Establishes cause-and-effect relationships; 5. Is capable of making predictions; 6. Responds confidently to additional questions.
2	A-	3,67	90-94		<ol style="list-style-type: none"> 1. Presents the material accurately, taking into account current theory; 2. Provides complete answers, makes independent conclusions, and generalizes effectively; 3. Demonstrates a good command of terminology; 4. Establishes cause-and-effect relationships; 5. Gives complete answers to additional questions.
3	B+	3,33	85-89	Good	<ol style="list-style-type: none"> 1. Communicates the material well; 2. Provides complete answers, makes independent conclusions, and generalizes effectively; 3. Has a good command of terminology; 4. Demonstrates logical thinking skills; 5. Responds to additional questions.
4	B	3,0	80-84		<ol style="list-style-type: none"> 1. Knows the basic material; 2. Provides well-supported examples; 3. Makes generalizations and draws conclusions; 4. Allows some inaccuracies in terminology and logical presentation; 5. Answers additional questions.
5	B-	2,67	75-79		<ol style="list-style-type: none"> 1. Knows the basic material, but the answer lacks structure and logical coherence; 2. Makes inaccuracies in the use of terminology; 3. Makes mistakes when answering additional questions.
6	C+	2,33	70-74		<ol style="list-style-type: none"> 1. Possesses only basic theoretical knowledge; 2. Is unable to make conclusions or generalizations; 3. Cannot use terminology appropriately; 4. Answer additional and clarifying questions.
7	C	2,0	65-69	Satisfactory	<ol style="list-style-type: none"> 1. Has not fully mastered the basic material; 2. Lacks logical thinking skills; 3. Provides brief answers; 4. Does not give full answers to additional questions.
8	C-	1,67	60-64		<ol style="list-style-type: none"> 1. Has not fully mastered the core material; 2. Commits inaccuracies and cannot draw conclusions or generalize. 3. Lacks logical thinking skills; 4. Makes mistakes when answering additional questions.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 8-сі

9	D+	1,33	55-59		1. Does not know a significant portion of the material; 2. Has a poor understanding of the material; 3. Lacks logical reasoning in answering questions; 4. Struggles to respond to additional questions.
10	D	1,0	50-54		1. Makes significant inaccuracies in understanding and applying theoretical concepts; the superficiality of understanding prevents full comprehension of the material, but with guiding questions from the instructor, can make correct conclusions.
11	FX	0,5	25-49	Unsatisfactory	1. Knowledge is unstructured and presented without understanding the essence of the material; 2. Unable to answer additional questions from the commission members.
12	F	0,0	0-24		1. The student demonstrated a zero level of theoretical and practical knowledge and skills and showed an inability to correct mistakes.

4. КЕШЕНДІ ЕМТИХАНҒА ҰСЫНЫЛҒАН ПӘНДЕР ТІЗІМІ

1. Туризм негіздері.
2. Tourism Management.
3. Geography of International Tourism.

5. КЕШЕНДІ ЕМТИХАН ӨТКІЗІЛЕТІН ПӘНДЕРДІҢ МАЗМҰНЫ

5.1 ТУРИЗМ НЕГІЗДЕРІ

«Туризм негіздері» пәнінің мақсаты – рекреациялық және туристік индустрияның негізгі ұғымдарын, сондай-ақ олардың жұмысын әртүрлі табиғи және әлеуметтік-экономикалық жағдайларда ұйымдастыру принциптерін зерттеу.

«Туризм негіздері» пәні бойынша оқыту нәтижелері:

- Туризмнің қазіргі теориясын кеңістіктік және әлеуметтік-экономикалық құбылыс ретінде сипаттау.
- Қолданыстағы нормативтік-құқықтық базаны, тұрақты туризмнің тұжырымдамасы мен принциптерін қарастыру.
- Туризм саласындағы теориялық және әдістемелік білімді практикада қолдану.

5.1.1 Рекреациялық географияның негізін қалаушы ұғымдар

Бос уақыт, оның функциясымен адам өміріндегі орны. Бос уақыттағы уақыт аралығын анықтау. Бос және рекреациялық уақыт: ұғым, арақатынас, құрылым және қызметтер. Рекреациялық іс-әрекет туралы түсінік, оның территориялық бөлінуі – күнделікті, апталық, жылдық рекреация. Демалыс адам қызметінің бөлігі ретінде. Рекреация анықтамасы адамның тұрақты жерінен тыс жердегі қызметі ретінде. Туризм рекреацияның бөлігі ретінде. Демалыс – рекреация – туризм – экскурсия ұғымдарының

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 9-сі

ара қатынасы. Ғылыми-техникалық ревалюция, оның оң және теріс көріністері. Адамның физикалық және психикалық күшін қалпына келтіру.

5.1.2 Рекреациялық қажеттіліктер рекреациялық іс-әрекетінің кеңістіктік-уақыттық ұйымдастырылуының негізі ретінде

Рекреациялық қажеттіліктер түсінігі. Рекреациялық қажеттіліктер рекреациялық іс-әрекетінің ұйымдастырылуының негізі. Қоғамдық, топтық және жеке рекреациялық қажеттіліктердің өзара әрекеті. Рекреациялық қажеттіліктерді зерттеудің бағыттары мен әдістері. Рекреациялық қажеттіліктерді зерттеудің әлеуметтану әдістері. Рекреанттар топтарының табиғи және әлеуметтік-экономикалық рекреациялық ресурстарға, рекреациялық аудандардың типтеріне, рекреациялық әрекеттер циклдеріне, демалыс орындарының архитектуралық-жобалық құрылымының ерекшеліктерін, демалысты өткізудің активтік деңгейіне, әлеуметтік контактілердің тығыздығына қарай таңдамалары туралы түсініктер.

5.1.3 Рекреациялық қызмет әлеуметтік-экономикалық өмір салты элементі ретінде

Рекреациялық іс-әрекет - әлеуметтік-экономикалық құбылыс және халықтың өмір сүруінің элементі ретінде. Мәні, құрылымы, классификациясы. Рекреациялық іс-әрекет психозмоциялық құбылыс ретінде. Рекреациялық іс-әрекет – территориялық рекреациялық жүйелердегі (ТРЖ) жүйе құрушы фактор негізі ретінде. Еңбек тәртібі мен демалыс тәртібінің арақатынасы. Рекреациялық іс-әрекеттегі қоғамдық функциялардың негізгі топтарының сипаттамасы. Рекреациялық іс-әрекеттердің технологиялық функциялары. Рекреациялық іс-әрекеттердің жүйелері мен циклдері. Тәуліктік, демалыс және өмірлік циклдерінің құрылысы. Рекреациялық қызмет көрсету материалды емес өндіріс сферасының саласы ретінде. Рекреациялық жүйе және территориялық рекреациялық жүйелер түсініктерінің арақатынасы: сала және мекеме. Рекреациялық сала мен туризм индустриясы. Рекреациялық саланың арнайы ерекшеліктері.

5.1.4 Рекреациялық география - қоғамдық географиялық ғылымның жаңа саласы

Рекреациялық мәселелерді зерттеулердің «географиялығы». Рекреациялық зерттеудің пәнаралық сипаты. Рекреациялық география - қоғамдық-географиялық ғылым ретінде. Объектінің анықтамасы және зерттеудің пәні және территориялық рекреациялық жүйе туралы түсініктер (В.С. Преображенский, Л.И. Мухина, Ю.А. Веденин, И.В. Зорин). Рекреациялық жүйенің антропоцентрикалық мәні. Рекреациялық географияның адам, қоғам және оның іс-әрекеті туралы білім жүйесінде алатын орны; қоғамдық, жаратылыстық, техникалық ғылым жүйелерінде алатын орны. Рекреациялық-географиялық зерттеулердің қажеттілігі. Рекреациялық географияда қолданылатын негізгі түсініктер. Рекреациялық іс-әрекеттердегі статистикалық есеп беру тәсілдері. Рекреациялық географияның міндеттері. Рекреациялық география және тәжірибе. ТРЖ, оны құрайтын жүйелер байланысы рекреациялық іс-әрекеттердің жүйелік талдауы және оған қызмет көрсету пәні ретінде. В.М. Кривошееваның және И.И.Зоринның матрицасы. ТРЖ шағын жүйелерінің нақты өзара байланыстарын талдау.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 IUTh INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 10-сі

5.1.5 Рекреациялық география және туризм географиясы – қоғамдық (әлеуметтік-экономикалық) географияның салалық пәндері.

Демалыс географиясы туралы түсінік. Рекреациялық және туризм географиясын зерттеудегі объекті мен пәндегі айырмашылықтар мен ұқсастықтар. Рекреациялық география мен туризм географиясы - ұғымдарының ара қатынасы. Туризм географиясында қолданылатын негізгі түсініктер мен атау сөздер. «Туризм» және «турист» термин сөздерінің шығу тегі. Туризм және туристер туралы қазіргі көзқарастар. Туризмнің жұмыстық және концептуалдық дефинициялары. Саяхаттаушы тұлғалар және уақытша келушілер. Демалыс және туризм дамуының алғышарттары мен ресурстары және рекреациялық потенциалы туралы түсінігі. Туристік-рекреациялық ресурстардың «аттрактивтілігі». «Рекреацияның шаруашылық потенциалы», туристік территориялардың таксономиялары туралы түсінігі. Туристік инфрақұрылым және туристік шаруашылық.

5.1.6 Қазіргі туризмнің жіктелуі

Қазіргі туризмнің жіктелуі, оның күрделілігі жалпыға бірдей көзқарастардың жоқтығы. Бұл жіктеулердің маңызы. Саяхат мақсатынан шығып отырған туризм жіктелуі туралы сұрақтың талқылануы. Рекреациялық, іскерлік, діни, этикалық туризм. Жалпылық, элитарлық, коммерциялық, әлеуметтік, ұйымдасқан, өзіндік, белсенді және белсенді емес, көліктік және экологиялық туризм.

5.1.7 Территорияны рекреациялық бағалау

Демалыс пен туризм дамуының табиғи және әлеуметтік-экономикалық алғышарттары, туристік-рекреациялық ресурстарға көшу. Табиғи, әлеуметтік-экономикалық, туристік-рекреациялық ресурстар, олардың туризм дамуындағы ролі мен маңызы. Туристік-рекреациялық ресурстардың маңызды сипаттамалары. Демалыс және туризм мақсаттары үшін туристік-рекреациялық ресурстарды бағалау және жарамдылығын анықтау – туризм географиясының басты міндеттерінің бірі. Бағалау шкалалары. Табиғи рекреациялық ресурстарды бағалаудың үш негізгі түрлері: медико-биологиялық, психологиялық-эстетикалық, технологиялық. Рекреациялық ресурстардың сапалық және балдық бағалау формалары. Бағалаудың әдістемелік көрсеткіштерін өңдеу бойынша Л.И. Мухинаның жұмыстары. Ю.А. Веденин, Н.И. Мирошниченко, Е.А. Котляров, Я. Варшинскийлардың ойлары. «Тартымдылық коэффициенті (жарамдылық)». Территорияның «жиынтық туристік-рекреациялық потенциалына» баға берудегі көзқарастар.

5.1.8 Туристік территорияны аудандастыру

Тиімді ғылыми-нақтыланған туристік территорияларды аудандастырудан халық шаруашылығының саласы ретінде туризмнің территориялық ұйымдастырылуы мен әсерлі дамуының тәуелділігі. Туристік аудандастыру мақсатында бұрынғы КСРО және Ресей үшін территорияны зерттеу дамуының тарихы. Н.С. Мироненко, И.Т.Твердохлебов, Б.Н. Лиханов, В.С. Преображенский, Е.А. Котляров еңбектері. Демалыс пен туризм үшін Қазақстан территориясын аудандастыру талпыныстары. Түсініктер ара қатынасы: «рекреациялық аудан», «туристік аудан», осы түсініктердің қысқаша эволюция тарихы. Туристік аудандарға тән ерекшеліктер мен олардың құрылу механизмі. Салалық (интегралдық) әлеуметтік-экономикалық аудан ретінде туристік аудан туралы түсінік.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 11-сі

Туристік аудандастырудың әдістері. Туристік аудандар таксономиясы.

5.1.9 Туризм анықтамасының мәні

Туризм күрделі кеңістіктік әлеуметтік-экономикалық құбылыс пен күрделі қоғамдық шаруашылық жүйесі ретінде. Отандық және шетел ғалымдарының туризм анықтамасына концептуалды және мәндік әр түрлі көзқарастары. Дүниежүзілік Туристік Ұйыммен (ДТҰ) қабылданған қазіргі туризмнің концептуалды моделі («туризм индустриясы»), оның шағын жүйелері (элементтері) және олардың бір-бірімен, сыртқы ортамен байланыстары. Туристік жүйенің жұмыс механизмін түсіндіру. Туризм индустриясы туралы түсінік. Туристік кәсіпорындар туристік қызметтерді өндіретін туризм индустрия құрамының бір бөлігі ретінде. Туроператорлар мен турагенттер, туристік кәсіпорындар мен олардың қызметінің сипаттамасы. Өндірудің материалдық және материалдық емес сферасындағы кәсіпорындар, мекемелер мен ұйымдардың жиынтығы ретінде туризм индустриясының түсінігімен, олардың туристерге арналған тауарлар мен қызметтерді өндіру, бөлу, алмастыру және тұтынуды қамтамасыз етуі. Сондай-ақ туристік-рекреациялық ресурстарды пайдалану мен игеру және туризмнің материалдық-техникалық базаларын құруды қамтамасыз етеді.

5.1.10 Туристік нарықты функциялау

Туристік сұраныс, материалды-тұрмыстық және мәдени-танымдық қызығушылықтарды қанағаттандыра алатын, әр-түрлі қызметтер және тұтыну заттары кешеніне тұтынушы сұранысының жаңа формасы ретінде. Туристік өнім туралы түсінік. Туристік сұранысқа тән ерекшеліктер. Туристік сұраныс әсерінен қалыптасатын факторлар. Туристік ұсыныс туристік құндылықтардың және көрсетілетін туристік қызметтердің жиынтығы ретінде. Туристік ұсыныстар тәуелді болатын элементтер. Туристік аттрактивтілік қалыптасқан ұсыныс ретінде. Туристік нарық, оның ерекшеліктері. Туризмдегі алу-сату үдерісі.

5.1.11 Туристік шаруашылық

Туристік шаруашылық туристік ұсыныстың негізгі элементінің бірі ретінде және туристердің келуі мен кетуінде ынталандыруынан құралатын және дамитын әр түрлі секторлардың кешені ретінде. Тура және жанама туристік шаруашылық. Түнеу базасы, оның туризм дамуындағы маңызы және сипаттамасы. Тамақтану базасы, оның құрылымымен сипаты (гастрономиялық, сауда және қамтамасыз ету мекемелері). Коммуникациялық база, оның құрылымы (көліктік-коммуникациялық желісі, көлік құралдары, көлік қозғалысын ұйымдастыратын қызмет бөлімі, көлік және байланыстың техникалық базасы), сипаты. Қосымша база – туристік шаруашылықтың басты элементі ретінде, оның құрылымы мен сипаты. Туризмдегі материалдық-техникалық базаның даму мәселелері мен болашағы.

5.1.12 Туризм экономика саласы ретінде

Экономиканың саласы ретіндегі туризмнің ерекшеліктері: бір уақытта өнімнің өндірілуі мен сатылуы, туристік өнімнің бір жерде өндіріліп, пайдалануы, өндірілетін объектіге тұтынушыны қызмет көрсетілгенге дейін көлікпен тасымалдау, туристік өнімнің «өзін өзі шығаруы», тұтынылатын туристік агрегирдік ресурстардың өзіндік түрі.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 12-сі

Туристік қызмет көрсетудің мәні мен мазмұны, ол күрделі кешенді, ұзақ мерзімді және уақыты мен орны әр түрлі өндірістің үрдісі, әр түрлі қызмет түрлері мен тауарлардың ұсынысы және сатылуы. Туризмдегі қызмет көрсету – бәсекелестік күрестегі ең күшті қару. Туристік қызмет көрсету сапасының критерийлері мен көрсеткіштері. Туристік қызмет көрсету сапасын балдық әдіспен бағалау.

5.1.13 Туризм менеджменті туралы түсінік

Туризмдегі менеджмент міндеттері. Туризмдегі менеджмент ерекшелігі: тереңге тарауы және элементтерінің өзара байланысының күрделілігі, түсініксіз және қиын өлшенетін мақсаттар, аймаққа шектелуі түрдегі әсері, клиенттер жағынан күшті әсер, қалыптасу көзінен ажырамайтындығынан тұратын туристік өнімнің ерекшелігі, туристік өнімнің сыртқы әсері, туристік сұраныстың ерекшелігі (сезіну мен сақталуға мүмкін еместігі, туристік қызметті тұтынушылардың әртүрлілігі, елдегі қоғамдық факторлардың жоғарғы маңыздылығы), туристік қызметтің кешенділігі, туризмнің маусымдылығы. Кез келген туристік мекемені басқарудағы төрт осыған негізделген ерекшеліктер. Туристік фирмалардың мақсаты мен стратегиясы. Мақсаттың үш түрі: экономикалық, фирмалық, әлеуметтік. Құрылым туристік ұйымның маңызды элементі ретінде, ұйымдастыру құрылымдарының түрі. Инновациялық құрылым туралы түсінік.

5.1.14 Туризм маркетингі туралы түсінік

Х. Криппендорф және туризм маркетингі. Туризм маркетингі бұл туристік мекеменің іс-әрекетінің жүйелі түрде өзгеруі және координациясы, сонымен қатар туризм облысындағы жеке және мемлекеттік саясат. Туристік өнімнің ерекшеліктері мен анықталатын туристік маркетингтің ерекшелігі, туристік қызметті тұтынушы және оны өндірушінің арнайы ерекшеліктері. Туристік сұраныстың икемділігінің конъюктураға, табысқа, білім деңгейіне, бағаға, жарнамаға және тағы басқа факторларға тәуелділігі. Туристік маркетинг-бағдарламалары. Туристік маркетингтің стратегиялық мәні.

5.1.15 Халықаралық туризм сыртқы экономикалық қатынастардың түрі ретінде

Халықаралық туризмнің арнайы ерекшеліктері, ішкі туризмнен айырмашылығы. Шетелдік туризмнің елдердің экономикалық дамуына әсері. Халықаралық туризмнің негізгі факторлары мен шарттары. Халықаралық туризмнің статистикасы. Халықаралық туризм дамуының қазіргі тенденциялары және әлемдік туристік ағымдардың географиясы. Халықаралық туристік ұйымдар және туризм дамуындағы олардың ролі.

5.2 TOURISM MANAGEMENT

The goal of the discipline «Tourism Management» is to develop students' theoretical knowledge and practical skills in managing a tourism enterprise to enhance the efficiency of its operations.

Learning outcomes of the discipline «Tourism Management»:

- To study the essence and interrelation of management functions, organizational structures, principles, methods, development, and features of management systems in the tourism industry.
- To plan the activities of tourism and hospitality organizations, manage consumer motivation in the tourism market, determine ways for organizations to achieve competitive

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 13-сі

advantages, and explain strategies for economically safe business operations in the tourism industry.

- To analyze organizational structures and management methods in the tourism industry.
- To identify classification types of managerial decisions, methods of decision-making, and features of management decisions.

5.2.1 Development of the management system and its features in the tourism industry

Concept of management. Main approaches to defining the term «management». Management as an activity (function). Management as a science. Management as an academic discipline. Approaches to understanding the essence and role of management. Concept of the «tourism industry». Evolution of the management system and schools of scientific management. Management schools.

5.2.2 Modern approaches to management

Definition of the term «system». System approach in management. Process approach. Situational approach in management. The model of an organization as an open system. Features of the system and situational approaches.

5.2.3 Development of managerial decisions

Types of managerial decisions. Technology of the managerial decision-making process. Control and coordination in the tourism industry. Intuitive decisions. Judgment-based decisions. Rational decisions. Classification features of managerial decisions in tourism. Stages of the decision-making process. Conclusions based on the conceptual model of decision-making. Approaches and models used in foreign organizations. Exceptions in decision-making. Errors in managerial decisions. Coordination activities. Main principles of implementation, coordination, and regulation of joint activities between organization entities and management objects.

5.2.4 Management methods and styles in the tourism industry

Management methods. Economic management methods. Types of material motivation. Organizational and administrative methods. Socio-psychological management methods. Teamwork methods. Financial condition of the organization; consumers and markets; internal business processes; development of the organization and its employees. Individual approaches to income management in tourism enterprises. Management styles. Leadership styles. Authoritarian and democratic styles.

5.2.5 Power, influence, and leadership in the tourism industry

Forms of power and influence in tourism. Common problems in leadership theory application. Personal bases of power. Reference power. Expert power of a leader. Legitimate power. Information power. The need for power. Organizational bases of power. Forms of partnership influence. Partnership as a primary form of influence. Leader and leadership abilities. Traits and skills determining leadership effectiveness. Leadership qualities. Behavioral approach. Leadership issues in the tourism industry.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 14-сі

5.2.6 Management functions in the tourism industry

Essence of management functions. Planning services in tourism. Organization of tourism activities. Levels of organization in the tourism industry. Forecast and forecasting. Classification of forecast types (I.G. Melnikova). Stages of forecast development. Specific features of planning activities in tourism organizations. Main objectives of planning in the tourism industry. Planning methods. The main goal of the planning system. Organization and its structure. Three models of tourism industry management at the international level.

5.2.7 Organizational and legal framework of tourism enterprises

Tourism enterprise as an economic entity. Characteristics of micro and macro environments of tourism enterprises. Mission and goals of the tourism enterprise. Factors influencing the choice of legal form. Preparation of founding documents. State registration and organizational formation. Requirements for office and staff. Termination of tourism enterprise activities.

5.2.8 Formation, promotion, and implementation of a tour

Tour design and its essence and significance. The process of tour formation. Features of promotional event planning. Organization and implementation of the tour. Control and evaluation of tour operations.

5.2.9 Contractual relations in tourism

Relations between a tourism organization and carriers. Relations between various tourism organizations. Relations between tour operators and hotels (or other accommodation facilities). Relations between tour operators and insurance companies. Other relations between tour operators and their partners providing specific services. Relations between a tourism organization and tourists. Legal acts. Contract system in tourism. Contracts ensuring the safety of tourism participants (insurance contracts, security service contracts).

5.2.10 Strategy and tactics of tourism enterprises, production program

Essence and general scheme of strategic management in tourism enterprises. Strategic analysis in tourism. Strategies used by tourism enterprises. Production program planning. Definition, object, subject, goals, and tasks of strategic analysis in tourism organizations. Franchising strategies.

5.2.11 Human resource management in tourism organizations

Role of the HR management subsystem in tourism management systems. Main HR functions in tourism enterprises. Terminology and structure of HR management. HR policy and strategy. Human resource potential. Labor market analysis.

5.2.12 The tourism services market and consumer behavior

Managing consumer motivation in the tourism market. Factors shaping consumer motivation. Classification of tourism types. Tourism and recreational resources. Tourist and excursion resources. Characteristics of tourism services. The essence and content of tourism service.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 15-сі

5.2.13 International experience in tourism management

Management in a service economy. Organization of management in travel agencies. Hotel management organization. Features of network business in tourism. Management companies in the tourism industry.

5.2.14 Hotel personnel management

The role of people in the service sector. Hotel personnel management. Modern requirements for professional hospitality managers. Communication in hotel management and staff motivation. Conflict management.

5.2.15 Hotel safety management

The concept of «safety» in tourism. Basic principles of building a hotel safety system. Methods of preventing theft and vandalism in hotel rooms. Safety norms and regulations for tour operators and travel agents. The Manila Declaration. Technical departments of the engineering service.

5.3 GEOGRAPHY OF INTERNATIONAL TOURISM

The goal of the discipline: To familiarize students with the main concepts and research methods of international tourism, with the characteristics of the development of international tourism in the world's major tourist regions and centers, as well as with modern trends and prospects for its growth.

The discipline is aimed at forming theoretical and practical knowledge, developing cognitive and communication skills, as well as students' research competencies.

Objectives of the discipline:

- To master the basic concepts and research methods in the geography of international tourism and the trends in the development of the global tourism services market;
- To develop an understanding of the socio-economic importance of international tourism and the factors influencing its development;
- To acquire skills in analyzing and generalizing the spatial structure of tourist flows by regions and countries;
- To study the nature of tourist needs, the factors affecting demand, and the characteristics of tourism services in various forms of tourism;
- To develop practical skills in statistical analysis of tourist flows, as well as in designing programs and routes for international tours taking into account regional features.

5.3.1 Key concepts, types, and terminology of international tourism formalization

The main concepts and categories of international tourism. Types of international tourism and their classification by purpose, duration, geography, and form of organization. Key terminology used in international tourism practice (tourist, excursionist, tourism product, tour package, destination, travel agency, tour operator, visa, customs control, border crossing, etc.). Forms and procedures for organizing and formalizing international travel: passport and visa regulations, customs and currency control, health and insurance requirements. Documentation used in international tourism (vouchers, contracts, booking confirmations, transportation and accommodation documents).

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 16-сі

Standard international terminology adopted by the World Tourism Organization (UNWTO) and its application in tourism activities.

5.3.2 Main factors of international tourism development

Natural-geographical, historical-cultural, and economic factors influencing the development of international tourism. Social and demographic factors affecting tourism growth. Political and legal conditions shaping international tourism. The role of science and technology advancement. Globalization and its impact on international tourism. Environmental factors and their influence on tourism. Limitations caused by radioactive, chemical, and other forms of environmental pollution. Seasonality as a factor in tourism development. Geographical location and financial factors influencing international tourism.

5.3.4 International tourism statistics

Methods for calculating tourism expenditures, revenues, and international tourism payments. Approaches to estimating tourism income and expenses: sample survey method, diary method. Importance of identifying the structure of tourist expenditures. Travel-related and post-travel expenses. Main types of international tourism payments and calculation methods. International transportation and its statistical indicators. Tourist arrivals and departures: comparative indices of intensity. Negative balance of tourism and its calculation necessity. Statistical accounting of tourism income and expenditures: banking and sample observation methods.

5.3.5 Geography of tourist flows

Current trends and changes in international tourist flows. Development of inbound and outbound tourism in Europe. Structural analysis of modern tourism flows. Measuring tourism competitiveness and attractiveness factors. Integration processes in the tourism industry. Indicators of global tourist arrivals. Forecasts of international tourism flow growth. Key strategic directions of national tourism organizations in the 21st century.

5.3.6. Geography of international tourist demand

The essence and characteristics of tourist demand and its role in business. Methods for studying tourism market conditions. Needs, motives, and incentives of tourists. Maslow's hierarchy of needs and its relation to tourism motivation. Social needs and their realization through associations, unions, and clubs. Leisure hierarchy: relaxation and stimulation as basic recreation needs. Consumer preferences in tourism and variations in individual choice patterns.

5.3.7. Current trends in international tourism development

Global tourism organizations and their role in tourism development. World Tourism Organization (UNWTO) and its functions. New directions and transformations in international tourism. Qualitative changes in international tourism services. Modern dynamics and structural changes in the global tourism market. Tourism trends and their implications for market evolution and forecasting.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 17-сі

5.3.8. Country studies in tourism: northern and Western Europe

Recreational and geographical features of European countries. Prerequisites for tourism development in the region. Main tourist centers and attractions. Natural and cultural-historical resources of Western Europe. Tourism features in Northern Europe due to climate conditions. Tourism industry development in France, Spain, and the UK. Socio-economic factors influencing European tourism. Tourism history and organization in Europe. Tourism flows and economic importance in Western Europe.

5.3.9. Country studies in tourism: Southern and Eastern Europe

Natural and climatic resources of Southern Europe. Tourism characteristics of Eastern European regions. Cultural and historical recreational resources. Tourism features in Northern and Mediterranean Europe. Mediterranean coastal resort zones. Major tourism centers of Italy and Spain. Development of health and wellness tourism in Eastern Europe.

5.3.10. Country studies in tourism: The Americas

Natural recreational resources of North and South America. Socio-economic prerequisites for tourism development. Cultural and historical resources of the Americas. Key tourism centers and resorts in the USA, Canada, and Mexico. Main tourist flows and subregions of North America. Tourism resources of Brazil and Argentina. Distinctive features of tourism development across the Americas.

5.3.11. Country Studies in Tourism: Asia-Pacific Region

Natural and climatic characteristics of the Asia-Pacific region. Contemporary development features of the region's tourism. UNWTO classification of five world tourism macro-regions. Subregional divisions within the Asia-Pacific region and their specificities. Positive and negative factors influencing tourism development. Tourism policy priorities in Asia-Pacific countries. Recreational and geographical conditions of East Asia. China's tourism development strategy within economic reforms. Southeast Asia as a rapidly developing tourism area.

5.3.12. Country studies in tourism: Southwest Asia

Tourism factors in the Near and Middle East. Development of religious tourism in Southwest Asia. Pilgrimage centers and their role in tourism development. Beach and cultural tourism potential. Leading countries by tourism indicators in the region. Impact of political instability on tourism exchange. Tourism history and regional potential. Southwest Asia's position in the global tourism market.

5.3.13. Country studies in tourism: South Asia

Tourism and recreational zones of South Asia. Composition of the South Asian macro-region. South Asia's position in the international tourism market. Impact of natural, climatic, and cultural-historical factors. Religious pilgrimage centers and their tourism role. Tourism potential of India, Sri Lanka, Maldives, Bangladesh, and Pakistan. Major tourist and recreational areas in India.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 18-сі

5.3.14. Country studies in tourism: Africa's major tourism regions and centers

Tourism zoning and macro-regional composition of Africa. Uneven development of tourism and recreation. Positive and negative factors affecting African tourism. Tourism history and regional potential of Africa. Africa's role in the global tourism market and its share in international flows. Typology of subregions and influencing factors. Northern Africa as a complex tourism zone. Western and Central Africa as least developed regions: causes and prospects. Protected areas of East Africa and their eco-tourism role. Tourism diversification in Southern Africa and its economic impact.

5.3.15. Contemporary processes in international tourism development

Role of global tourism organizations in development. World Tourism Organization (WTO/UNWTO) and its activities. New global transformations and emerging trends in international tourism. Tourism flows and dynamic market changes. Quality transformation in global tourism services. Modern processes and patterns of international tourism evolution.

6. КЕШЕНДІ ЕМТИХАН СҰРАҚТАРЫ

6.1. «Туризм негіздері» пәні бойынша кешенді емтихан сұрақтары:

1. Бос уақыт, оның функциясы мен адам өміріндегі орны;
2. Рекреациялық іс-әрекет туралы түсінік, оның территориялық бөлінуі – күнделікті, апталық, жылдық рекреация;
3. Рекреация анықтамасы адамның тұрақты жерінен тыс жердегі қызметі ретінде;
4. Демалыс – рекреация – туризм – экскурсия ұғымдарының ара қатынасы;
5. Рекреациялық қажеттіліктер түсінігі. Рекреациялық қажеттіліктер рекреациялық іс-әрекетінің ұйымдастырылуының негізі;
6. Қоғамдық, топтық және жеке рекреациялық қажеттіліктердің өзара әрекеті. Рекреациялық қажеттіліктерді зерттеудің бағыттары мен әдістері;
7. Рекреациялық іс-әрекет психозмоциялық құбылыс ретінде;
8. Рекреациялық іс-әрекет – территориялық рекреациялық жүйелердегі (ТРЖ) жүйе құрушы фактор негізі ретінде;
9. Еңбек тәртібі мен демалыс тәртібінің арақатынасы;
10. Рекреациялық іс-әрекеттегі қоғамдық функциялардың негізгі топтарының сипаттамасы;
11. Рекреациялық қызмет көрсету материалды емес өндіріс сферасының саласы ретінде;
12. Рекреациялық жүйе және территориялық рекреациялық жүйелер түсініктерінің арақатынасы: сала және мекеме;
13. Рекреациялық сала мен туризм индустриясы. Рекреациялық саланың арнайы ерекшеліктері;
14. Рекреациялық зерттеудің пәнаралық сипаты. Рекреациялық география - қоғамдық-географиялық ғылым ретінде;
15. Рекреациялық географияда қолданылатын негізгі түсініктер;
16. Рекреациялық іс-әрекеттердегі статистикалық есеп беру тәсілдері;
17. Территориялық рекреациялық жүйелер (ТРЖ), оны құрайтын жүйелер байланысы рекреациялық іс-әрекетердің жүйелік талдауы және оған қызмет көрсету пәні ретінде;

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	23 беттің 19-сі

18. Демалыс географиясы туралы түсінік. Рекреациялық және туризм географиясын зерттеудегі объекті мен пәндегі айырмашылықтар мен ұқсастықтар;
19. Туризм географиясында қолданылатын негізгі ұғымдар мен терминдер. «Туризм» және «турист» атау сөздерінің шығу тегі;
20. Туризм және туристер туралы қазіргі көзқарастар;
21. Саяхаттаушы тұлғалар және уақытша келушілер;
22. Демалыс және туризм дамуының алғышарттары мен ресурстары және рекреациялық потенциалы туралы түсінігі;
23. Туристік-рекреациялық ресурстардың «аттрактивтілігі»;
24. Қазіргі туризмнің жіктелуі, оның күрделілігі жалпыға бірдей көзқарастардың жоқтығы;
25. Рекреациялық, іскерлік, діни, этикалық туризм;
26. Демалыс пен туризм дамуының табиғи және әлеуметтік-экономикалық алғышарттары, туристік-рекреациялық ресурстарға көшу;
27. Табиғи, әлеуметтік-экономикалық, туристік-рекреациялық ресурстар, олардың туризм дамуындағы ролі мен маңызы;
28. Демалыс және туризм мақсаттары үшін туристік-рекреациялық ресурстарды бағалау және жарамдылығын анықтау;
29. Табиғи рекреациялық ресурстарды бағалаудың үш негізгі түрлері: медико-биологиялық, психологиялық-эстетикалық, технологиялық;
30. Тиімді ғылыми-нақтыланған туристік территорияларды аудандастырудан халық шаруашылығының саласы ретінде туризмнің территориялық ұйымдастырылуы мен әсерлі дамуының тәуелділігі;
31. Түсініктер ара қатынасы: «рекреациялық аудан», «туристік аудан», осы түсініктердің қысқаша эволюция тарихы;
32. Туризм индустриясы туралы түсінік. Туристік кәсіпорындар туристік қызметтерді өндіретін туризм индустрия құрамының бір бөлігі ретінде;
33. Туроператорлар мен турагенттер, туристік кәсіпорындар мен олардың қызметінің сипаттамасы;
34. Туристік сұраныс, материалды-тұрмыстық және мәдени-танымдық қызығушылықтарды қанағаттандыра алатын, әр-түрлі қызметтер және тұтыну заттары кешеніне тұтынушы сұранысының жаңа формасы ретінде;
35. Туристік сұраныс әсерінен қалыптасатын факторлар;
36. Туристік ұсыныс туристік құндылықтардың және көрсетілетін туристік қызметтердің жиынтығы ретінде;
37. Туристік шаруашылық туристік ұсыныстың негізгі элементінің бірі ретінде және туристердің келуі мен кетуінде ынталандыруынан құралатын және дамитын әр түрлі секторлардың кешені ретінде;
38. Экономиканың саласы ретіндегі туризмнің ерекшеліктері: бір уақытта өнімнің өндірілуі мен сатылуы, туристік өнімнің бір жерде өндіріліп, пайдалануы;
39. Туризмдегі менеджмент міндеттері;
40. Кез келген туристік мекемені басқарудағы ерекшеліктер. Туристік фирмалардың мақсаты мен стратегиясы;
41. Құрылым туристік ұйымның маңызды элементі ретінде, ұйымдастыру құрылымдарының түрі. Инновациялық құрылым туралы түсінік;

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	24 беттің 20-сі

42. Туризм маркетингі бұл туристік мекеменің іс-әрекетінің жүйелі түрде өзгеруі және координациясы;

43. Туристік өнімнің ерекшеліктері мен анықталатын туристік маркетингтің ерекшелігі, туристік қызметті тұтынушы және оны өндірушінің арнайы ерекшеліктері;

44. Туристік маркетингтің стратегиялық мәні;

45. Халықаралық туризмнің арнайы ерекшеліктері, ішкі туризмнен айырмашылығы;

46. Шетелдік туризмнің елдердің экономикалық дамуына әсері;

47. Халықаралық туризмнің негізгі факторлары мен шарттары;

48. Халықаралық туризмнің қазіргі жағдайы мен дамуындағы негізгі үрдістерді статистикалық деректер негізінде талдап, дәлелді қорытындылар жасаңыз;

49. Халықаралық туризм дамуының қазіргі тенденциялары және әлемдік туристік ағымдардың географиясы;

50. Халықаралық туристік ұйымдар және туризм дамуындағы олардың ролі.

6.2. Questions for the discipline «Tourism Management»:

1. Tourism as an object of management: basic concepts and managerial categories in tourism.

2. Main stages of tourism management development.

3. Schools of scientific management.

4. Tourism management system.

5. Interaction between the economy and tourism.

6. Specific features of tourism as a management object.

7. Specifics of tourism demand.

8. Analyse the concept of a tourism region, its structural elements, and its role in the tourism industry. Structure of tourism organizations.

9. Tourism enterprises: primary and secondary services.

10. Tourism intermediaries.

11. Substantiate the functions of tourism intermediaries, their place in the tourism market, and their importance in the formation and implementation of the tourism product.

12. Principles of management: general and specific.

13. Structure of tourism management: concept, elements, levels.

14. Horizontal and vertical division of labor in tourism organizations.

15. Formal and informal organizations.

16. The essence and interconnection of management functions.

17. The essence of the planning function.

18. Principles of planning. The planning process. Forms and types of plans.

19. Organizational function.

20. Explain the essence of the organizational function of management, its main principles, and its role in the effective coordination of organizational activities.

21. Control function: stages and types.

22. Requirements for a manager: power, influence, authority.

23. Management style: democratic.

24. Management style: authoritarian.

25. Management style: liberal.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» KEAҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	24 беттің 21-сі

26. Content and types of managerial decisions.
27. The process of managerial decision-making.
28. Decision-making methods.
29. Concept and classification of management methods.
30. Organizational and administrative management methods.
31. Economic management methods.
32. Socio-psychological management methods.
33. Self-management.
34. Describe the concept of self-management, its place in the management system, and its significance for improving an individual's professional effectiveness.
35. Organization and conduct of business meetings.
36. Business negotiations: preparation and rules of conduct.
37. Typical mistakes in negotiations.
38. Nature, model, and causes of conflict.
39. Types of conflicts.
40. Methods and strategies for conflict resolution.
41. Typical mistakes in conflict management.
42. The essence of stress: types and causes.
43. Phases and symptoms of stress development.
44. Importance of business communication, its forms.
45. The art of communication in tourism activities: organization of communication.
46. Personnel management.
47. Analyse the content of the human resource management system, its main methods, and functions.
48. Staff turnover and professional development.
49. Social efficiency of tourism management.

6.3. Questions for the discipline «Geography of International Tourism»:

1. Goals, objectives, and research methods in the geography of international tourism.
2. Methods for recreational assessment of natural resources in international tourism.
3. Basic concepts and terminology of international tourism.
4. The role of tourism in the global socio-economic system.
5. Basic rules of international travel and types of tourist formalities.
6. Tourism import and export, the essence and content of the tourism market.
7. Stable and dynamic factors in international tourism development.
8. Recreational resources of Spain and their role in tourism development.
9. Main directions in the development of international tourism.
10. The role of tourism in the global socio-economic sphere.
11. The North American mesoregion as a center of tourism development.
12. Describe France's recreational resources and its tourist centers.
13. Describe the peculiarities of tourism development in the Caribbean countries.
14. Leading countries in the international tourism market.
15. Specific features of the formation of the global tourism space.
16. Southern Europe as a zone of intensive tourism development.
17. Types of tourist flows and patterns of their movement.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	24 беттің 22-сі

18. Define the composition of the European tourism macroregion and describe it.
19. Identify the North American tourism mesoregions and their main tourist centers.
20. Tourism mesoregions and centers of the Asia-Pacific region.
21. Tourist centers and recreational areas of Southwest Asia.
22. Define and characterize the South Asian tourism mesoregions.
23. Analyze the processes of active development of international tourism in China.
24. Describe the main natural recreational resources of the Americas.
25. Positive and negative factors influencing the development of international tourism in regions.
26. Current state and prospects for the development of international tourism.
27. Factors and conditions influencing the development of international tourism.
28. Geography of business and congress tourism — in which countries it is most developed.
29. Geography of religious and educational tourism.
30. Methods for calculating tourism expenditures and revenues.
31. Name European regions specializing in cultural and medical tourism.
32. Positive trends in international tourism dynamics in major world regions.
33. Latest trends and directions in international tourism development.
34. Qualitative changes in international tourist service.
35. Modern changes and processes in the global tourism market.
36. Political instability in the Middle East and its impact on the decline of international tourist exchanges.
37. Leading countries of Southwest Asia by main tourism development indicators.
38. Identify and characterize the main tourist centers of the USA.
39. Features of the development of Canada's tourist centers.
40. Identify the tourist resources and geographic location of Mexico.
41. Compare the tourist centers of Brazil and Argentina.
42. Positive and negative factors influencing the development of international tourism in the Asia-Pacific region.
43. The role of South Africa as a source of significant international tourism revenue.
44. Religious centers of South Asia and their importance for tourism development.
45. Historical and natural recreational resources of India.
46. Geographical trends in the development of international tourism in Eastern Europe.
47. Tourist resources and potential of Sri Lanka.
48. Fundamentals of religious tourism development in Southwest Asia.
49. Recreational and geographical conditions of East Asian countries, prerequisites for tourism development, and main tourist centers.
50. Northeast Asia as a center of international tourism development.

7. ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР

Негізгі әдебиеттер:

1. Ешенкулова Г.И. Основы туризмологии: учебник. Астана: ЕНУ имени Л.Н.Гумилева, 2017.- 385 с.
2. Баяндинова А.М, Подсухина О.В. Основы туризмологии: учебное пособие. Алматы: Эверо, 2022.- 216 с.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі	 INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND HOSPITALITY	Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	24 беттің 23-сі

3. Уч. 2019 - 236 с.(П) / Л.В.Баумгартен - М.:Вуз.уч.,НИЦ ИНФРА-М.
 Менеджмент в туристских организациях: Уч.пос. 2019.-193 с..-(ВО)(П)/
 П.В.Большаник-М.:НИЦ ИНФРА-М,
4. Zhakenova B., Maksatova L. Fundamentals of Management: Textbook. 2018. – 248 p.
 5. Pishchulov V.M. Management in Service and Tourism: Study Guide. – 3rd ed. – Moscow: Research and Publishing Center INFRA-M, 2021. – 284 p.
 6. Motyshina M.S., Bolshakov A.S., Mikhailov V.I. Tourism Management: Textbook. – Moscow: Yurayt Publishing House, 2021. – 282 p.
 Zaitseva N.A. Management in Service and Tourism: Study Guide. – 3rd ed. – Moscow: Research and Publishing Center INFRA-M, 2021. – 366 p.
 7. Motyshina M.S. Management in Socio-Cultural Service and Tourism: Textbook. – Moscow: Yurayt Publishing House, 2019. – 282 p.
 8. Knyshova E.N. Hospitality Management: Study Guide. – Moscow: Forum Publishing House, Research and Publishing Center INFRA-M, 2021. – 512 p.
 9. Kolenko S.G. Management in the Socio-Cultural Sphere: Textbook and Workshop. – Moscow: Yurayt Publishing House, 2021. – 370 p.
 10. Zaitseva N.A. Workshop on Tourism Management: Study Guide. – 2nd ed., revised. – Moscow: INFRA-M, 2021. – 168 p.
 11. Tulembayeva A.N. Management: Theory and Practice of Kazakhstan: Study Guide. – Almaty: Almaty Management University, 2015. – 572 p.
 12. Fedorova I.L. Geography of International Tourism. Lecture Course (Part 1). – Brest State University named after A.S. Pushkin, 2020. – 288 p.
 13. Fedorova I.L., Aleksandrova A.Yu. et al. Geography of Tourism: Textbook. – Moscow: KNORUS, 2008. – 592 p.

Қосымша әдебиеттер:

1. Имангулова Т.В, Жаксыбекова Д.К. Туризмология негіздері: оқу құралы.- Алматы: ҚазСТА, 2016.- 124 б.
 2. Досқараев Б.М, Иргебаев М.И, Алтынбек Е.Т. Туризмнің жалпы негіздері: оқу құралы.- Алматы: Лантар Трейд, 2021.- 110 б.
 3. Акентьева С.И, Игнатева В.В, Петрова Г.В. Организация туристской индустрии: учебник.- 4-е изд.- Москва: М.:Издательский центр "Академия", 2021.- 320 с.
 4. Анарбаев А.К. Туризм: оқу құралы.- Түркістан: Тұран, 2017.- 114 б.
 5. Баранова А.Ю. Теория развития экономических интересов объектов туризмологии: монография.- Москва: Инфра-М, 2017.- 150 с.
 6. Грошев И.В. Туризм для лиц пожилого возраста: монография.- Москва: Инфра-М, 2020.- 303 с.
 7. Морозов М.А., Морозова Н.С. Экономика туризма. М. 2014.
 8. Овчаров А. Экономика туризма М. 2022.
 9. Sevastyanov D.V. *Regional Studies and International Tourism: Textbook*. – Moscow: Yurayt Publishing House, 2019. – 317 p.
 10. Dzhanabayeva G.D. *Monuments of World Cultural Heritage: Study Guide*. – Astana: Foliant, 2018. – 312 p.
 11. Voloshin N.I., Mikhailov M.V. *International Tourism: Legal Acts*. – Moscow: Russian International Academy of Tourism, Logos, 2014. – 576 p.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» KEАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі		Министерство туризма и спорта Республики Казахстан
«Халықаралық туризм және меймандостық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы		Некоммерческое акционерное общество «Международный университет туризма и гостеприимства»
Қорытынды аттестаттау бойынша кешенді емтихан бағдарламасы		Ф-02-01/05
Бекітілген 30.10.2025 ж.	Басылым № 2	24 беттің 24-сі

12. Kruzhalin V.I., Mironenko N.S., Zigern-Korn N.V. *Geography of Tourism: Textbook*. – Moscow: Federal Agency for Tourism, 2014. – 336 p.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.